

KECSKEMÉTI LAPOK

ELŐFIZETÉSI DIJ:

HELYBEN:
Egész évre 5 frt — kr.
Félévre 2 „ 50 „
Negyedévre 1 „ 50 „
Egy szám ára 12 kr.
Előfizetni lehet az év folytatán minden hónap elején.

VIDÉKEN:
Egész évre 5 frt 50 kr.
Félévre 2 „ 80 „
Negyedévre 1 „ 50 „

POLITIKAI ÉS TARSADALMI HETILAP

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP

SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ-HIVATAL: V. TIZED, SZLEMENICS-ÚTCA 5. SZ.

HIRDETÉSI DIJ:

4 hasábos petit sor 5 kr., többszöri vagy terjedelmes hirdetéseknel árleengedés adatik.

Bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr.

Tőzeg — és műtrágya.

Lapunkban többször volt már szó a hulladékok értékesítéséről és a póce-gödörök kérdésének rendezéséről. És mikor csak szó volt, mindig a gyökeres megoldást ajánlottuk.

Igaz, hogy alig 10—15 éve lehet, hogy az építészeti bizottság rájött, hogy városunkban mintegy ezer háznál nem volt árnyékszék s ugyan akkor rendeltileg intézkedett a városi hatóság, illetve a közgyűlés, hogy ezen botrányos állapotnak vége szakadjon. Így jöttek létre a muszáj kényelmi székek mintegy ezereken, de akadt olyan magyar is, a ki azt azonnal beszegezte, párja amannak, a ki a német doktorral csak azért is, hogy rászédje, nem a fájós lábát kenette.

Hányek voltak az állapotok ezelőtt 10—15 évvel, de most sem nagyon sokkal jobbak. Nézetünk szerint ugyan bár sokkal uneszthetikusabb, de kevésbé veszedelmes a póce-gödör teljes hiánya, mint azok a póce-gödörök, a melyek a város talaját századokon keresztül fertőztetik.

Minden laikus tudja, hogy a város belterületén ivó vizet már nem lehet kapni. Imitt amott van egy két ivó kút, de azok nagy költséggel aképen készültek, hogy a felső talaj alá fúrtak s onnan kell a vizet felszivattyúzni. A városon kívül pedig a legprimitívebb kopolya kút is jó vizet ad.

Azt már megszoktuk, hogy a vizet messziről kell hordani, sajnos, hogy azt is megszoktuk, hogy a fertőzött talaj káros kigőzölgését észre sem vesszük, de ez koránt sem azt teszi, hogy a kigőzölgés nincs és hogy az ránk nézve felettébb káros nem volna, hanem csak azt, hogy a megszokás miatt nem érezzük.

Ennek elkerülése végett, már sok felé tettek többé kevésbé célszerű és hasznos intézkedéseket. Így viz mellett fekvő helyeken aképen rendezik be, hogy az ürülék a vízbe levezetessék, mi által meg a folyók vize fertőztetik meg. Másfelé kísérleteket tettek a dézsa rendszerrel s igyekeztek az ürüléket a szántóföldek javítására használni.

Nálunk sem szabad már a gödröket betemetni s újakat kezdeni, de ki kell hordani, a mely orrbosszantó művelet épen a legszebb holdvilágos éjjeleinket szokta elrontani. És a mellett nálunk ez a hasznos anyag, felhasználatlanul öntetik ki — valahol a város alatt.

Mindezen említett s a nem említett, de használt rendszerek, ma már célszerűtlenek, sok esetben károsak és egyetlen egy esetben sem hasznosak, mert ha, mint pl. az öblögető rendszer némileg óv is a talaj fertőzésétől, fertőzi a folyó vizet, kihat a halak kipuszítására s minden esetben a termő föld egyik értékes táplálékát felhasználatlanul dobja el.

A turfa tulajdonságainak felismerése után azonban már nem volt nehéz a kérdés legjobb, legcélszerűbb megoldását megtalálni, a mennyiben a turfa (tőzeg) sajátosága az, hogy rendkívüli nedv felszívó képessége van s a kellemetlen illó gázokat megköti s ez által nem csak orrunkat kiméli meg a kellemetlen büztől, hanem, minthogy ezek a kellemetlen szagú gázok épen a növények legfőbb táplálékát képezik, ezeket az ürülék anyagában lekötve, a legjobb trágya-szer anyagát adja.

A turfa határunkban nincs, illetve ha van is, nem oly helyen, honnan könnyen és olcsón lehetne előállítani. Így pl. láttunk a városi téglagyárnál

nem régen készített kút ásásánál, de az oly mélyen volt, honnan azt kiemelni nem fizetné ki magát. De ez nem baj, mert most már vasúton lehet szállítani, s az ide szállítás költsége sem felette nagy.

Ez a turfa, vagy tőzeg, pedig felette becses anyag ha annak használati módjával tisztában vagyunk, mert azon kívül, hogy az emberi ürülékek konserválására és szagtalánítására felette célszerű, igen előnyösen alkalmazható almózásra is. Sőt gyümölcs, répa, burgonya bevermelésére is kiválóan alkalmas; a tőzeggel eltett tojások frissen maradnak; a tőzegben szállított hús egy hónapig is friss és élvezhető marad s a tőzegtől készült jégveremben a jég két nyáron is eláll stb. stb.

Tárgyunktól hűtlenül eltérni nem akarván, nem soroljuk fel a tőzeg vagy turfa egyéb jó tulajdonságait, de vissza térünk oda, hogy Kecskeméten is eljött az ideje, hogy úgy tisztasági, mint kényelmi (a szagtalanság) valamint főképen egészségi szempontból, egyrészt, hogy az altalaj további fertőzésének elejét vegyük, másrészt, hogy a mostani úrszékeket, a bacilusok és egyéb betegség okozó mikro-organismuskok melegegységét, mielőbb kiküszöböljük.

Igaz, hogy mindezek önmagukba véve is elegendő okok arra, hogy e fontos kérdésen ne soká gondolkozzunk, hanem azt végre hajtani siessünk, de nem kevésbé fontos, sőt horderejében tán egyenértékű az is, hogy ezen kérdéssel a trágyának, ennek a műsúlyanyagok homokföldjeinkben oly igen becses anyagnak, előállítására is össze van kötve s ez által az eddig nemcsak elveszett, de sőt károsan ható anyagokat vegyileg úgy lehetend átdolgozni, hogy az mint műtrágya

a mezőgazdának legbecsesebb anyagává válik.

Ismételjük, hogy Kecskemét város részéről az általános intézkedést, de legalább a városi középületekben, elodázhatatlannak tartjuk, de egyesek is megtehetik ezt a maguk kényelme és javáért minden általános szabályozás nélkül. A kinek földje, szőlője, udvarán kertje van, eléri, hogy a minek kihordásáért eddig szép summát fizetett, jövedelmet adó értékke válik.

A berendezés költségeiről lapunk más helyén számolunk.

A város világitásához.*)

Charles Georgi párizsi cég által a tárgyban beadott jelentést a következőkben közöljük:

Kecskemét város tek. Tanácsának!

Aloított van szerencsém mellékelten egy szerződés tervezetet, mint ajánlatot a városi nyilvános és magánosok világitására azon kéréssel benyújtani, hogy azt alaposan megvizsgálni és annak alapján velem a részletes tárgyalásokat megkezdeni méltóztassék.

A 41 pontból álló szerződés ajánlat vegyes világitásra vonatkozik és pedig légszesz és villanyosság.

A vegyes világitásnak azon nagy előnye van más világitási berendezés fölött, mert a várost azon helyzetbe hozza, aránylag csekély évi kiadással egy tökéletes és biztos világitást az egész városra beszerezhetni, melylyel egyidejűleg minden magánosnak lehetővé teszi, bármily kötelezettség nélkül, tetszés szerint biztos és olcsó világitást, fűtést és mozgató erőt gépeknek beszerezhetni. Továbbá a vegyes világitás berendezése azon nagy előnnyel is bír, hogy minden több kiadás nélkül új befektetésekre bárhol és bármikor villanyos világitást lehet bevezetni.

Még ma senki sincs azon helyzetben a

*) Hivatalos beadványokból.

KECSKEMÉTI LAPOK TÁRCÁJA.

Dal.

Esténként úgy elhallgatom
A madárdal hangjait;
A kedvesről gondolkodom,
Aki árván hagyott itt!

Fülmiléske, fülmiléske,
Vedd szívemnek háláját:
Szerelemtől bús szívembe
Írként hat a te danád.

Meg is vagy te jutalmazva
Kedves, kicsiny madarkám:
Dalod szájszór szebb mióta
Zengsz szerelmes ablakán!

Tatranqi Nándor.

Ebéd után.

Irta: Haris Andor.

Késő őszi nap volt, de a nap melegebben süttött, mint néha nyár közepén; a levegő fűledt, nyomott volt.

Ebéd után soha sem szoktam aludni, mert olyankor rendszeren borzasztó álmaim szoktak lenni, s azon a tikkasztó napon is csak azért heveredtem le a pamlagra, hogy a zsidbadásszerű fáradságot, mely aznap testemen erőt vett, kissé kipihenjem.

Gondolatokba merülve heverésztem, hallgatva kanárim fűtülését, s a csalfa meleg által új életre ébredt legyek egyhangú zümmögését.

Gondolataim Ilonkánál jártak; vajon mit csinál? Vajon ő is rám gondol-e most? Azután a jövőre, boldog jövőre gondoltam, szőttem a rózsaláncot, mely nemsokára örökre s elválaszthatatlanul összeköt imádozt Ilonkám.

Régen szerettük már egymást, e napokban várom előléptetésemet, s akkor megkérem

kezét. Már most is mindenki jegyesének tart; szülői jóindulattal viseltetnek irántam, hát kezét s vele boldogságomat biztosan elnyerem!

Hirtelen setétedni kezdett, a kanári halkabban énekelt, majd összeolvadt éneke a legyek zümmögésével s elhallgatott.

Csendes lett minden...
Egyszerre kinyílik szobám ajtaja, s belép rajta egy mélyen lefátyolozott karsú termetű leánya. Mikor betette az ajtót s fellebbentette fátyolát, rémes borzadály futott testemen át, Ilonka állt előttem!

Arca sápadt volt, mintha sirból kelt volna fel, szemei beesettek voltak, s egész teste remegett.

Mikor rémületemből kissé magamhoz tértem, megragadtam kezét s elfojtott hangon kérdeztem:

— Ilonka, mi baja, s hogy került ide?
Leroskadt egy székre, könnyei ismét eleredtek, s alig bírt a zokogástól szóhoz jutni.

— Oh kedves Béla, bocsásson meg meg-gondolatlanok látszó tettemért, de higgye el, helyzetemben nem tehettem másképp, mert hisz én magát oly igen-igen szeretem! Ugye maga is szeret, s nem fog elhagyni, megvédelmez!

Biztosítottam, hogy szeretem kimondhatatlanul, ha kell életemet feláldozom érte; csak ne kinozzon, ne gyötörjön tovább, mondja el, mi történt?

Könnyeit felszártította, s félénken körülnézve, elmondta a történeteket.

— Apám tegnap délután dolgozó szobájába hivatott, s egy levelet adott kezembe. A levelet egy régi barátja s iskolatársa írta, melyben fia részére megkéri kezemet.

Mikor elolvastam, kérdő tekintetet vettemet apára, miért adja nekem olvasni e levelet? Nem sokáig kellett várnom, megadta a levélhez a magyarázatot.

— Bányai főispán, ki most azzal tisztelt meg, hogy fia részére kezdet megkéri, mint levelében is olvasható, régi jó barátom. Előkelő, régi nemesi családból származik, s fiára, a Bányay családnak, mint egyedüli sarjára rengeteg örökség vár.

Fia, kit különben a megyebárból te is ösmersz, igen csinos és derék fiatal ember, csak nemrégiben választották meg képviselőnek, miből kitűnik, a népek családjára iránti tisztelete és rokonszenve, mert hisz őt, alighogy hazakerült a külföldi egyetemről, csaknem ösmeretlenül választották meg képviselőjükknek.

De nemcsak a népek, rövid idő alatt az egész megye kedveltje lett, hisz vehetted észre azon a bálon is, boldog volt, a ki vele táncolhatott. S hogy fognak rád irigykedni, ha megtudják, hogy választottja, s leendőbeli neje te vagy!

Kábultan hallgattam apa szavait.
— De hisz jól tudod, hogy én Bélát szeretem, a ki csak előléptetését várja, hogy megkérje kezemet, s én nem is akarok másé lenni, mint Béláé!

— Én pedig — folytatta apa — kijelentem, hogy nem fogsz másé, mint Bányay Jenő felesége lenni! Már irtam is apjának, hogy nagyon megtisztelve érzem magam, hogy Jenő kezdetét óhajta, csak néhány napot kértem, hogy veled beszéljek, s hogy határozott választ adhassak.

Most tehát e néhány napot fordítsad arra, hogy a helyzetbe beletörődjél, mert ezen változtatni nem lehet, te Bányay Jenő felesége lesz!

Hiábavaló volt minden ellenkezésem, apa szándékánál határozottan megmaradt.

Álmatlanul töltöttem az egész éjjelt, könnytől ázott párnáimon, s mert tudom, érzem, hogy nélkülöd nem élhetek, elhatároztam, történjek bármi is eljövök hozzád, s most itt vagyok Béla, ments meg!...

Mikor a történeteket elmondtam, könyneim ismét megeredtek.

Egyedüli mód, mely boldogságunk cél-pontjához vezethet: a szökés!

Négyóra lehetett, a vonat pedig hatóra után indult. Éppen elég idő a szükséges előkészületek megtételére. Régi, kopott ruhát öltöttem magamra, hogy fel ne ösmeressem, magamhoz vettem pénzem s revolveremet és mentünk a vonathoz.

A jegyeket megváltottam S...-ig, hol rokonaimnál biztos menedékre számítottam, s éppen bezártam Ilonkát a coupéba szállni, mikor valaki megragadta karját s vissza rántotta.

Apja volt!

Karjánál fogva hurcolta magával félig ájult leányát. Én eléje álltam, s felszólítottam, hogy bocsássa el! Gúnyos tekintetet vetve felém, kérdezte mi jogom merek én vele ily hangon beszélni?

— Mi jogom?! A szerelem jogán; én szeretem Ilonkát, a ki Isten előtt menyaszonnyom is!

— Hiszen ez az úr örült, mondá dühében toporzékolva. Leányom menyasszony, de nem az úr, hanem Bányay Jenő képviselője és senki másé!

Tovább nem bírtam hallgatni, zsebemből előrántottam revolveremet.

— Ha az enyém nem, úgy másé sem lesz!

S Ilonka mellének szegezve, elsütöttem revolverem.

Azután magam ellen akartam fordítani, de nem volt időm, mert a nép, mely jelenetünknek tanúja volt — lefogott. Agyon vertek volna, ha a rendőrök meg nem jelennek.

Azok megkötözték, s éppen egy kocsiába akartak dobni, hogy elhurcoljanak, — mikor felébredtem.

Körülottem minden fel volt fordítva, magam a díván mellett feküdtem. Jó idő telt el, mig borzasztó álomból felocsudtam.

Akkor megfogadtam, hogy ebéd után többet még csak pihenni sem fekszem! lel

villanyosságot oly olcsón előállítani, hogy egy város utcái és terei világítása kielégítően és takarékosan kivihető lenne.

Útvonalak, utcák és terek világítása, hol egyszersmind hosszabb átlagos világítási időről van szó, biztos és takarékos módon, csakis légszesz világítás által eszközölhető.

Egy város, mely a vegyes világítási rendszert fogadja el, azáltal könnyebben jut azon helyzetbe, fontosabb utait, tereit és bizonyos városi épületeket villanyos világítással ellátni, mert már az utak általános világításánál gazdaságosan, illetve takarékosan járt el.

Nagyobb városi intézmények, úgy államiak és jótékonyágiak is olcsón csakis légszesz világítással vihetők keresztül. A mellett a város azon helyzetben van, a város növekedésével a nélkül, hogy bármily befektetést kelljen tennie, a nyilvános világítást kiterjesztheti. Az sem hagyható említés nélkül, hogy egy légszeszgyár létesítésével a város és lakosai jó és aránylag olcsó tüzelőanyaghoz jutnak, t. i. Cokszhoz.

Ajánlattevő társulatom által Kecskemét városban megéjtett előtanulmányai azt mutatják, hogy a közvilágítás 1000 légszesz lángra és egy pár kilométer hosszúságú villanyos világításra lenne berendezendő.

Bebizonyítandó, hogy az általunk ajánlott vegyes világítás minden tekintetben legelőnyösebb, legyen megengedve itt egy pár összehasonlítást tennem. Tegyük fel hogy egyrészt berendezendő lenne 1000 izzólámpa és mintegy 30 ivlámpa, másrészt például 1000 légszeszlámpa és mintegy 4 kilométer villanyos világítás, melyet mi ajánlunk.

A felállításra egy villamos áramfejlesztő központnak 1000 izzó- a 16 gyertyafényre a 50 Watt, továbbá 30 drb ivlámpára a 270 Watt = 500 gyertyafény, gépezet és épület felállításra szükségeltetik legkevesebb 200,000 korona.

Candelaberok és consolok, valamint azok elhelyezése darabonként 80 korona = 80,000 korona.

Candelaberok és consolok a 30 darab ivlámpához 6000 korona. Összesen 296,000 korona, vagyis kerek összegben 300,000 korona. Tehát csakis a közvilágításra (nyilvános) 300,000 korona befektetése lenne szükséges, s így természetesen még a magánvilágítás és a nyilvános világítás, esetleges kibővítése tekintetbe véve nincs.

Nézünk most már, hogy mikép fognak az üzemeltetések egy ilyen villanyos világításnál alakulni.

Üzemeltetések:

Itt azon tapasztalatok, melyek több nagyobb városban, ugymint Paris és Berlinben, hol villanyvilágítási központok, Váltóáram üzemre lettek berendezve — nyertek; közben azonban meg kell jegyezni, hogy az ily kis központ (Centrale) mint itt Kecskeméten tervezve van, sokkal kedvezőtlenebbül alakul mint egy nagyobb szabású.

E szerint az évi üzemeltetés lenne 132,988 korona.

Ha még számításba vennék azt is, hogy egy egész takarékos üzem mellett, hogy a gépek csakis azon órákban működjenek, midőn világítás feltétlen szükséges, és még azt is számításba vennék, hogy az összes személyzeti kiadások azáltal hogy a város már meglévő alkalmazottjai által kezeltené a művet, eleme, még akkor sem lehetne az összes költségeket 100,000 koronán alul tenni.

Sőt feltéve azon esetet, ha a város a nyilvános világításra csak 600 izzólámpát és 300 ivlámpát alkalmazna és 400 izzólámpát magánosoknak adna át, bár közbevetve mondom, hogy az a városra azért is hátrányos volna, mert a 600 izzólámpa és 30 ivlámpa teljesen elégtelen lenne, de a mellett még az állami és jótékonyági intézmények a világításban nem részesülének.

Feltéve azonban, hogy a város elad magánosoknak 400 izzólámpát, úgy maximum Hektó Wattonként 15 fillért követelhetne. Ezen 400 izzólámpa egy átlagos napi két órai vagy évi 500 órai égéssel 160,000 HW consumálna és így 400 lámpa legfeljebb 24,000 koronát hozna évenként. Vonjuk most már ezen 24,000 koronát a 132,988 koronányi összköltségből, maradna a városra 108,988 korona évi kiadás a nyilvános világításért.

Feltéve, hogy az említett módon a legnagyobb takarékoság mellett az üzemeltetést le lehetne 80,000 koronára szorítani, akkor a város még mindig csak egy elégtelen világítással bírna, eltekintve attól, hogy izzólámpák nyilvános világításra teljesen alkalmatlanok, és a város a mellett még, új befektetés nélkül egyetlen egy lámpával többet sem alkalmazhatna, ha az szükségeltetnék. A mellett a magánosok is egy igen drága és elégtelen világítást kapnának, elégtelen, mert oly városnak mint Kecskemét több mint 400 lámpára

van szüksége magánosai részére, drága pedig a következő okokból:

1 izzólámpának 14 gyertyafényhez 50 Watt szükségeltetik óránként; 100 Watt 15 fillérjével számítva = 75 fillér óránként, 1 légszesz lámpának 14 gyertyafényhez 140 liter légszesz szükségeltetik óránként; 1000 liter légszesz 28 fillérbe kerül s így 140 liter = 39 fillérbe kerül. Ennél fogva 1 köbméter légszesz 5337 fillérbe kerülne, hogyha annyit kellene fizetni mint a villanyos világításért, azonban a mi ajánlatunkban magánosok részére köbméterenként 28 fillérért ajánljuk, mi ha a fogyasztás növekszik még olcsóbb lesz.

Az itt elősoroltakból kiviláglik, hogy a vegyes világítás városok részére a legelőnyösebb és legelőnyösebb.

Ajánlatunk szerint 1000 légszeszlámpa évenként kerek 75,000 koronába kerülne egy átlagos évi 2300 óras világításnál; azonfelül a növekvő fogyasztással mindig olcsóbb lesz.

Azonkívül a város nyers (brutto) bevételek 5%-át megkapja készpénzben és mindamellett a városnak egy tökéletes jó köz- (nyilvános) világítása van intézményeinek és lakosságának olcsó világítása; befektetéseket nem kell tennie, felelősséget viselnie nem kell és az engedély lejártakor a legjobb és üzemképes állapotban levő két nagyszerű világítási művet minden megtérítés nélkül, tehát ingyen kap, mi a várost azon helyzetbe hozza, tovább e műveket haszonnal működtetni, úgy hogy a nyilvános világítás a lejárat után miben sem fog kerülni és azonkívül a magánosoknak eladandó légszesz és villamosságból hasznát is húzza.

Tegyük fel, hogy a két világítási műnek berendezése 600000 frtba fogna kerülni, továbbá feltéve azt, hogy az engedély tartama alatt a műnek értéke kiterjesztés által csak megkétszereződne, akkor a 1,200,000 frtnyi összeg egy kamatok kamattal évenkénti 15790 frtnyi befektetési összegnek felelne meg és vegyük ehez a város jövedelmét az 5% engedményből, melyet a bruttó bevételből kapna, úgy a városnak a nyilvános világításra alig kellend 4500 koronát kiadni. A város növekedésével a jövőben a kiadási arány még kedvezőbbé válnék.

Míg a város egy kisebb villanyos központ (Centrale) felállításával a fogyasztás növekedésével újabb és újabb befektetéseket lenne kényeszerülve tenni, addig így a működés megkezdésével azonnal két nagy világítási művel rendelkezik, úgy légszesz, mint villamossal, mert a légszeszgyárral azonnal 5000 lángra, a villanyos 2000 lángra rendeztetnék be, sőt a legnagyobb takarékoság mellett önkiszolgálásban sem szerezne magának a város, az engedély lejártáig ily két nagy művet.

Ezekért ajánlom tehát elfogadásra ajánlatomat a vegyes világításra.

Mély tisztelettel

Brüssler J. tanár s. k.

Charles Georgi párisi cég egyedüli képviselője Magyarország számára: V. Alkotmány-utca 24., Budapestben.

A főmérnök úr jelentéséből a következőket közöljük:

A Charles Georgi-féle párisi cég a neki adandó 40 évi concessio mellett, hajlandó a városi világítást légszeszre és villamosságra berendezni. Az engedély tartama alatt nevezett cég kizárólagos jogot nyerne a város területén légszesznek vagy villanyosságának világításra, fűtés és erőátvitelre leendő szolgáltatására. Az adandó kizárólagos 40 évi concessio fejében a cég a város által díjtalanul átengedendő telken saját költségén egy gázugyárt és villamos telepet fog építeni, s akár a légszesz, akár a villamos világítási berendezést a teljes felszereléssel együtt saját költségén fogja elkészíteni. Ezen beruházásai fejében, az általa világításra, vagy erőátvitelre szolgáltatandó légszeszért, vagy villamos áramért a következő díjak szedésére lenne jogosítva: 1. Minden utcai lámpa után évi 2300 óra égési idő mellett 75 koronát 37 frt 50 kr. Ezen 75 korona évenkénti díj egy 14 normál gyertya fényű légszesz lángért fizetnének. Ha az égési időtartam 2300 óránál többre felemeltetnék, akkor a 75 korona alapján felül a szaporodás után óráként és lángonként 3 fillér 1/2 kr. lenne fizetendő. 2. A városi állami és jótékonyági intézetek belső világítása után minden elfogyasztott köbméter légszeszért 26 fillér 13 kr. 3. Magánosok részére egy köbméter elfogyasztott gázért 28 fillér 14 kr. A fenti díjak, míhlyt az évi légszeszfogyasztás a 2 millió köbmétert eléri, 3%-al lesz állíthatatónak s ezentúl minden további 1 millió köbméternyi több fogyasztás után mindaddig 3%-nyi lesz állíthatónak lenne helye, míg a magánosok részére szolgáltatandó légszesz köbméterenkénti ára 22 fillérnél 11 kr-nál alacsonyabb nem lesz, a városi és állami intézetek részére pedig a köbméterenkénti díj 18 fillérnél 9 kr-nál alacsonyabb nem lesz. Ezenkívül az adandó concessio fejében az aján-

lat tevő cég a légszesz és villamvilágításból a fenti díjak szédése alapján befolyt bruttó jövedelmének 5%-át fizetné a városnak. A bruttó bevétel 5%-ában fizetendő összeg maximuma azonban 20,0000 koronában 10,000 frtban állapították meg. A fenti díjak mellett 1000 utcai lámpa után évi 75 koronával számítva 75,000 korona 37,500 frt lenne fizetendő, 650 lámpa után pedig, mint a mennyre az utcai villamos vagy légszesz világítás berendezetni tervezetik 48,750 korona 24,375 frt lenne a város által fizetendő évi világítási költség. A mi a magánosok által fizetendő évi díj nagyságát illeti, mivel egy 14 normál gyertya fény erősségű légszesz láng óránként 0-141 köbméter légszeszt fogyaszt, ennek köbméterét 28 fillérrel számítva s egy láng után évi 700 óra égési időt véve föl, lenne a magánosok által lángonként fizetendő összeg 24 korona és 64 fillér 13 frt 82 kr. A köbméterenkénti 26 filléres ár mellett a városi és állami intézetek évenként és lángonként 2566 koronát 12 frt 83 krt fizetnének. Feltéve, hogy a városi és jótékonyági intézetek igénybe vennének 500 lángot, a magánosok pedig 1500 lángot, az utcaik pedig 650 lámpával világíthatnának, akkor az évi bruttó jövedelem 12.83x500 + 13.82x1500 + 24.375 = 51,520 frt lenne, melyből 5%, vagyis 2576 frt a várost illetné s így a 650 lámpa után fizetendő 24,375 frtből ezen összeget levonva, az utcai világítás tulajdonképen 21,799 frtba, vagyis lámpánként 33 frt 52 krba kerülne. A fenti lámpamennyiségek alapul vétele mellett az utcai lámpák évi légszesz fogyasztása 210,795 m, a köztintézetek és magánosok lámpáié pedig 197,400 m. tehát az évi légszesz fogyasztás 408,195 m lenne. E szerint Kecskeméten egyelőre nincs kilátás arra, hogy a szerződési tervezetben foglalt árleszállítás bekövetkezzék. Tehát a Charles Georgi féle ajánlat szerint egy utcai lámpa világítása évenként 32 frt 80 krba kerülne.

Az előadottak folytán ajánlható, hogy a város a villamos világítást, annak berendezését és üzemét, concessio adás mellett bizza vállalkozókra, s e tekintetben az ajánlattevő Charles Georgi céggel vagy másokkal lépjen érintkezésbe. Leggyakoribb lenne azonban, ha a város oly céggel folytatna tárgyalást, mely cég a légszesz és villamos világítás kombinált behozatalára vállalkoznék, mert ezáltal egyrésztől jutányosabban a mai kor igényeinek megfelelő világítást nyerne, másrésztől a villamos világításhoz is hozzá juthatna, ha t. i. a város a nagyobb tereket és nagyobb forgalmú utcaikat ivlámpás villamvilágításra, a legtöbb utcát pedig légszesz világításra rendeztetné be.

Muraközy Sándor s. k. törv. hat. főmérnök.

Az iskolázás Kecskeméten.

(Kivonat Páthy Károly igazgatói jelentéséből.)

A tankötelesek összeírása az 1893/94. isk. évre a város egész területén 1893. augusztusban történt. Ezen összeírásból, megtéve rajta a szükséges igazítások és pótlások, kitént, hogy volt:

1. A városban (a tizenegy tizedben, továbbá a disznóhizláló és a téglatelepen) 6—11 éves, azaz mindennapi iskolára kötelezett gyermek 3774, még pedig 1878 fiú és 1896 leány; 12—14 éves, vagyis ismétlődő iskolára kötelezett 1535, és pedig 851 fiú, 684 leány. (Az összeírás előre történvén, a 11. illetőleg a 14 évesek a tanév végére betöltik 12-ik, illetőleg 15-ik életévüket.) Megjegyzem, hogy ezen tankötelesek közé azon középiskolai tanulók is fölvettek, kik vidékről jöttek ide, de az iskola-kötelezettség korában vannak. E szerint a városban levő tankötelesek összes száma 5309, kik közül 2729 fiú, 2580 leány.

2. A várost környező szőlőkben és a városhoz tartozó pusztákon 6—11 éves, azaz mindennapi iskolára kötelezett gyermek 3471, kik közül fiú 1703, leány 1768; 12—14 éves, vagyis ismétlődő iskolára kötelezett 1137, és pedig 595 fiú, 542 leány.

Tehát a város külső területén levő tankötelesek összes száma 4608, kik közül fiú 2298, leány 2310.

Ezek szerint Kecskemét th. város egész belső és külső területén a tankötelesek összes száma az 1893/94-ik iskolai évben 9917 volt (a tavalyinál 76-tal több), közülök 5027 fiú és 4890 leány.

E szám a lakosságnak (a népszámlálás szerint Kecskemét 48493, Felső-Pusztaszert 1130), 19,9%-át teszi. A népszámlálás adatai szerint Kecskemét területén az iskolakötelesek korában levő gyermekek száma 9648 volna, holott összeírásunk szerint ez a szám 9917, tehát 269-el több. E különbségnek az oka egyfelől az új Helvétia-telep, melynek lakossága észrevehetőleg emeli iskolaköteleseink számát, másfelől pedig az, hogy a népszámlálás Pusztaszert nem számítja Kecskeméthez.

Ezen tankötelesek közül az 1893/94 ik

isk. évben a város egész területén tényleg iskolába járt:

Table with 4 columns: Az iskola megnevezése, Fiú, Leány, Összesen. Lists various school types and their student counts.

Összesen: 3513 3114 6627

E szerint tehát az 1893/94-ik iskolai évben a tankötelesek közül 6627-en jártak iskolába. Ez a létszám a tavalyinál 161-gyel több.

Összehasonlítván az iskolába járók számát a tankötelesekével, kitűnik, hogy az 1893/94-ik iskolai évben a Kecskemét egész területén levő összes tanköteleseknek 66,8%-a járt iskolába. (A fiú tanköteleseknek 69,8%-a, a leány tanköteleseknek pedig 63,6%-a.)

Azonban, a ki Kecskemét th. város népoktatásügyi állapotát igazságosan és méltányosan akarja megírni, annak a város belső és külső területének eltérő viszonyait is figyelembe kell vennie és így a két terület külön kell vizsgálnia. Ugyanis a pusztákon a tanai rendszer mellett 4608 tanköteles 16 □ mrdőn szétszórva lakik; ezeknek egy jelentékeny részére, 1222-re nézve, a nagy távolság miatt fizikai lehetetlenség az iskolába járás. Ha ily módon tesszük meg az összehasonlítást és azt is figyelembe vesszük; hogy 298 olyan tanköteles (6—11 éves fiú 121, leány 131; 12—14 éves fiú 27, leány 19), kik külterületen laknak és ott irattak össze, a városba járt be iskolába: akkor kitűnik, hogy az 1893/94 ik iskolai évben a városi tankötelesek közül 4440-en, a külterületiek közül pedig 2187-en jártak iskolába, vagyis a városi tanköteleseknek 83,6%-a látogatta az iskolát. Az előző isk. évhez képest e tekintetben a városban 0-9% hanyatlás, a pusztákon pedig 2-7% javulás mutatkozik.

Még részletesebben kimutatva, i s k o l á b a j á r t:

Table with 2 columns: Age group (6-11, 12-14) and Percentage of total tankötelesek.

A városi tankötelesek közül 869-en, a külterületiek közül pedig 2421-en, összesen 3290-en nem jártak iskolába, azaz a városban 16,3%, a külterület. ken 52,5%. Itt azonban újból is megjegyzem, hogy a pusztákon 1222 olyan tanköteles volt, kik a nagy távolság miatt nem is járhattak iskolába.

Ha tehát azt akarjuk, hogy a pusztai tankötelesek iskolázása is kedvezőbb arányokat öltson, úgy nincs más mód, mint újabb pusztai iskolákat állítani annál is inkább, mert a meglévő 16 pusztai iskola már is túlnépes.

Ha vallásfekezetek szerint vizsgáljuk a tankötelesek iskolába járását, kitűnik, hogy a város egész területén iskolába járt:

Table with 2 columns: Religion (6898 rom. kath. vall., 2451 helvét) and Percentage of total tankötelesek.

Hogy a római kath. vallású tanköteleseknek csak 62,4%-a jár iskolába, annak egyik legfőbb oka az, hogy e tanköteleseknek több mint fele (6898-ból 3512) a pusztákon lakik.

Kivonat

a városi zeneiskola szervezeti szabályaiból. (Vége.)

XV. Tandíjak.

52. §. A tandíjak kétfélek: teljesek és kedvezményesek.

53. §. Tandíj a hegedű és zongoratan-szakon külön-külön évi 50 frt, a karének tanfolyamon évi 10 frt. A tandíj összegének módosítása különben a felügyelő bizottság hatáskörébe tartozik.

54. §. A tandíj rendszerint félévenként, t. i. szeptember 1-én és február 1-én 25, illetve 5 frtos, vagy havonként 5, illetve 1 frtos részletekben előre fizetendő, de ez utóbbi esetben is a már megkezdett félév tandíja teljesen kifizetendő, akkor is, ha a növendék bármi okból nem látogatná az előadásokat.

55. §. A kedvezményes tandíj fizetése a felügyelő bizottság javaslatára a tanács által engedélyeztetik. Kedvezményes tandíjra tarthatnak igényt a szegényebb sorsú szülők gyermekei, ha különben tehetségük és szorgalmuk által erre érdemeseknek találatnak.

56. §. Mint ingyenes növendékek fölvehető:

- a) az intézeti tanárok gyermekei,
b) oly szegény szülők gyermekei, kik kiváló zenetehetiséggel bírnak, és a kik a felvétel előtt az igazgató, a szaktanár és a felügyelő bizottság kiküldöttje jelenlétében zenetehetségüket kellőleg bebizonyították.

57. §. Kedvezményes tandijra, valamint a tandij elengedésére csak olyan növendékeknek van joguk, kik az intézetnek legalább egy évig már növendékei voltak.

58. §. A kedvezményes tandijért, valamint a tandij elengedésért a kérvények az igazgató útján a tanácshoz intézendők.

XVI. Növendékek.

59. §. Zeneiskolai növendék lehet minden 8-ik életévét már betöltött fiú vagy leánygyermek, ki az olvasás és írásban jártas, jó hallással és megfelelő testszerkezettel bír.

Jegyzet. 8 éves kor előtt csak oly gyermek vehető fel, ki feltünőbb zenei képességgel bír és testileg s szellemileg annyira fejlődött, hogy a zenetanulás korábbi megkezdése sem testi, sem lelki fejlődésére előreláthatólag semmi káros befolyást nem gyakorol.

60. §. A felvétel az igazgató és az illető szaktanár által történik és az alkalommal a növendék szülője (gyámja stb.) figyelemztetendő, hogy a növendéket a tanrendszer rendelkezéseinek megtartására a maga részéről is szorítani köteles s ezért mihez tartás végett a „Házi és fegyelemi szabályok” egy példányát kapja kézhez.

61. §. Oly növendék, ki előbb más intézetben, vagy mesternél tanult és ez alapon a zeneiskola valamely felsőbb osztályába óhajtja magát felvétetni: az igazgató és az illető szaktanár előtt fölvételi vizsgálatot köteles tenni, hogy készülségéhez képest a megfelelő osztályba legyen sorozható. — A felvételi vizsga díjmentes.

62. §. Oly növendék, ki képességeinél fogva az osztály számára előírt tananyagot — melybe jár — aránylag rövid idő alatt elvégzi: a szaktanár véleménye alapján a B szak IX. fejt. 17. §-a értelmében magánvizsgálatra beosztatható, s ha ezt jó sikerrel teszi le, évközben is áthelyezhető a magasabb osztályba. Magánvizsga díj 5 frt, mely a zeneiskola céljaira fordítatik.

64. §. Fi és nő növendékek lehetőleg külön nyerneket oktatás.

67. §. A nyilvános vizsgálatok minden év végén az igazgató vezetése mellett a felügyelő bizottság által kiküldött biztos jelenlétében tartatnak meg.

XVIII. Vegyes intézkedések.

70. §. Vasárnapokat és ünnepeket kivéve a tanév közben szünidő csak karácsony és husvét táján lehet és csak annyi napig, a mennyit a Kecskeméti város területén levő iskolák szoktak nyerni.

IRODALOM.

— **Előfizetési felhívás.** Hanusz István állami főreáliskolai igazgató „A Nagy Magyar Alföld földrajzi jellemképekben” című munkájára.

Az Alföldet hazai folyóiratainkban több mint egy évtíz óta meleg szívvel, munkás tollal ismerteti szerző, a közoktatásügyi miniszterleg iskolai és népkönyvtárak számára is különösen ajánlt „Képek a növényvilágból” és „Az állatok világából” című művek írója. Ezúttal körképpé domborítja ki e földrajzi önálló egésznek leírását. Tájjajzi alapformák után talajfejlődés-történetet ad; a vízviszonyok festése nyomán méltatja a hatást, melyet a távol Alpok jégárai a magyar Alföldre gyakorolnak; az éghajlat nyilatkozataiban ellentétbe állítja az ősréteket a kövér pusztákkal, a sivány sós területekkel; szól az Alföld fájáról, meg az árvalányháról; a néptelepülések rajzában elmondja, mikép születnek itt új községek, izmosodnak városok; a Duna-Tisza közén, az Alföld emez egyik legjellemzetesebb részén, különösen Szeged és Kecskemét képét nyújtja.

Előleges dicséres vagy ajánlás helyett a könyv előszavát iktatjuk ide:

Előszó.

„Isten lomlokának” nevezi Petőfi a rónát és az Alföldért rajongó eme sajátos kifejezésében is a magyar fajnak tipikus képviselője, nem született magyar szivben állandó vonzódás a hegyek iránt. A menyire e faj multját a hagyomány és történet fonálán kísérni lehet, mindig a rónák lakosa volt: a Volga laposain, Lebediában, Eteleközön, a magyar Alföldön, hol ősi nomád hajlamai előtt korlátlan tér nyílt, mondja a Délvidéki Kárpát-egyesület Kalauza. Hegyek közé a magyar önvédelem szorította időnkint, de a mint az megszűnt, jégárszerű elemi erővel kezdte meg áramlását a sík felé vissza, a palóc a nagyobbik Alföldre, a székegyes oláhországi laposokra. Chateaubriand is azt vallja, hogy ki nem elégti szemünket, szivünket a táj, hol térben és szabad kilátásban korlátozva vagyunk.

A nagyobbik magyar Alföld látszólag egyhangú és mégis csodálatos világa méltán ejt bámolatba és fakaszt a legkülönbözőbb színezetű nyilatkozatokra; de nem minden lélek ismeri föl benne rögtön a lebilincselőt: Petőfi, Jókai, Tompa szemé kell hozzá, meg Csáky Albinné grófnő

emelkedett szívilága; holott minden idealizmustól eltekintve, a nagyobb Alföld tojaskerekű síkja a jövő Magyarország, melynek őseréjű talaján a verejtékében megáldott, kulturájában előre haladott, honszeretében tántoríthatatlan magyar népet illeti meg hazánk sorsa intézésében az első és legnyomatékosabb szavazat.

Nem áltatom magam, hogy egyedül volnék Alföldünk szépségeinek ismeretében a legbensőbb beavatott, de mint a hazai földismeret tudományának egyik igénytelen napzsámora, érzem és minden magyar szivbe át szeretném ültetni, hogy elföldünk bá-jait külsőzások ragyogványával szemben kicsinylenünk ok nincs. Ha halvány rajzaim a szép magyar Alföld kedves vonásait mind egy száligen visszatükrözni nem bírják is, de elég meggyőzők arra, hogy boldogabb hon keresése végett sehová sem kell vágyakoznunk e földtekén, mert gyermekei vagyunk annak az édes és szép hazának, a hol legjobb lakni, és a melynek nagyobbik magyar Alföldünk olyan testtagja, melynek a többitől eltérő életnyilvánulásai vannak.

Hanusz István.

A munka körülbelül 15—16 8°-rét iven, igen csinos kiállításban, legkésőbb f. évi november hó végéig fog megjelenni és előfizetési ára fűzve 1 frt 50 kr., csinosan kötve 2 frt lesz, mely összeget a kiadóhoz (Gallia-féle könyvkereskedés [Metzger Béla] Kecskeméten) vagy szerzőhöz küldeni kérünk. Előfizetés nélküli rendelések a könyv megjelenése után utóvéttel fognak elintéztetni.

A könyv bolti ára fűzve 1 frt 80 kr., kötve 2 frt 40 kr. lesz.

Szíves előfizetések, vagy rendelések legkésőbb szeptember hó 15-ig küldendők be.

— **Bródy Sándor** kitűnő regényírónk komoly kritikai méltatásával foglalkozik a „Külföld” e heti száma, melynek vezércikke egy külföldi nagy regényírő, Ebers leületes ösmertetése, areképpel. A ki a honi és külföldi irodalommal alaposan meg akar ismerkedni, az olvassa el e gyönyörű hetilap minden számát, olvassa el Zola „Lourdes”-ot, olvassa el Marcel Prévost Felsőzűk című szenzációs regényének kritikáját. A lap negyedévenként 2 frt 60 kr., kiadóhivatal Nádor-útea 15. Egy év alatt valóságos albumot kap az olvasó, a külföldi írók irodalmi albumát. Tessék kérni ingyen mutatványszámot, melylyel készséggel szolgál a kiadóhivatal.

— **Gazdag és szegény**, ifjú és öreg élvezettel olvashatja a „Képes Családi Lapok”-at, mert e lap minden rendű és korú olvasójára tekintettel van. A szépirodalmi, valamint az ismeretterjesztő cikkeket e lap szerkesztősége úgy válogatja össze, hogy abban mindenki örömet találhat. E számba írtak: Rudnyánszky Gyula, Tolnai Lajos, Feleki Sándor, Guy de Maupassant, Krudy Gyula, Nagy Károly, Schusdek Mór, Monostori Károly, Miskolczy Henrik és Perjessy Lajos. A képek egy nagy műintézet pompás kivételét képezik. A lap előfiz. ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

— **A „Külföld”** című remek hetilap, mely szerkesztőit Cserhalmi H. Irént és Gerő Attilát dicséri, újra meglepő tartalommal jelent meg. Gyöngye egy „Anyai sziv” című morva népballada, mely Kiss József hasonló ófrancia balladájának pendantja és hasonló alakban van kidolgozva, továbbá Vrehleky egy Mese című remek eseb verse. Azonkívül Össip Schubin a híres esch írónő egy nagyszerű novelláját hozza életre és arekép kíséretében, és Maró Grubestic egy igen szép horvát novelláját. Ha ehhez hozzá számíttjuk Zola remek „Lourdes”-ját és Ouida „Syrin”-jét valamint érdekes külföldi és honi irodalmi és népmese cikkeket, úgy fogalmat alkothatunk e lap nagyszerűségéről. Előfizetési ára 2 frt 60 kr., negyedévre. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nádor-útea 15. Mutatványszám ingyen és bérmentve.

— **Az „Órállo”** e alatt Sárospatakon január — júniusban hetenkint kétszer megjelent polit. társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap, mely félévi fennállása alatt a közvélemény és sajtó kiválóan meleg elismerését vívta ki s úgy a hagyományos magyar szabadelvűség, mint a protestantizmus szolgálatában teljes buzgósággal igyekezett működni, legyőzve az elébe törnyomult nehézségeket, melyek miatt 2 hónap szünetelni volt kénytelen, f. évi szeptember 1-én újra megindul. Hetenkint 2-szer fog ezután is megjelenni, előfizetési ára marad egyhóra 50 kr., negyedévre 1 frt 50 kr. Szerk. társ Ifj. Dr. Metrovics Gy., főmunkatárs Csergek Gusztáv lesz. A megrendelés könyvnyitése végett kötelező jelentkezés is küldhető, mely esetben az előfizetési pénz utalványozása október 1-ig elhalasztható. Kötelező jelentkezést, ha más időtartam nincs kitéve, egyévre szólónak tekintünk, de az előfizetés ez esetben is beküldhető negyedévi részletekben is. Előfizetési pénzek és jelentkezések a következő küldendők. Sárospatak, 1894. aug. 15. Dr. Bartha Béla jogtanár, az „Órállo” polit. lap felelős szerkesztője és tulajdonosa.

HIREK.

— **Kinevezések** Ófelsége a király Ujszászy Gyulát Gyöngyöstre járásbírónak, Szarka Jenőt — Szarka István testvérjének fiát — pedig Kaposvárra al-bírónak nevezte ki.

— **A Telefon** a mai napra adatik át a közforgalomnak. A posta igazgatóság és a helybeli posta és távíró főnök, úgy a telefonkészítetéssel megbízott mérnök úr nagymérvű előzékenységet tanusít a város közönsége és a telefon előfizetők iránt, hogy dacára annak, hogy a központi váltó csak tegnap (szept. 1-én) érkezett meg, ma már sietnek a közforgalomnak átadni, a miabban is leli magyarzatát (és ez is az előzékeny udvariasságra mutat), hogy a kereskedelemügyi miniszter úr rendelete szerint, ha a megnyitás ünnepre vagy vasárnapra esik, az napon az előfizetők és a nagy közönség este 6 órától 9 óráig szegedi és budapesti ismerőseivel ingyen beszélgethet. Ez a nap pedig ma lesz. — Szerkesztőségünk telefonját e célra bárkinek is szívesen felajánljuk.

— **Ésküvők.** Bogoss Endre kir. törvényszéki bíró fia Endre e hó 29-én vezette oltárhoz Maixner Károly m. kir. államvasúti mérnök és fűtőházi főnök bájós leányát Evelint. Násznapok voltak: Dömötör Sándor kir. közjegyző és Forcher Adolf m. kir. államvasúti főfelügyelő. Koszorús párok: Balogh Ilona (N.-Szalontáról) Bogoss Kálmánnal; Balogh Irma (N.-Szalontáról) Tóth Lajossal; Komarnicki Mariska (Budapestről) Ifj. Dömötör Sándorral; Ursits Lyubica (Aradról) Papp Dezsővel; Dömötör Margitka Stringovits Gyulával; Sárközy Ilonka Merász Istvánnal. Az esketési szertartást Bogvy Pál apátplébános fényes segédlettel — kik között a vőlegény öccse, Béla szintén ott volt — végezte. Lakoma után, mely a vőlegény szüleinél volt, cigányzene mellett rakták a táncot. Az új pár, mint értesülünk, nászútra ment. — Tóth István házánál szintén szép családi ünnep volt, tegnap volt egy hete. Két fia esküdt és napon szíve választottjának örök hűséget, még pedig az egyik, ki katolikus leányt vett el, a román. anyatemplomban, a másik pedig a reform. templomban. Örvendetes haladás a házasságok krónikájában, hogy immár nálunk két testvérnek, leánynak, fiúnak, egyszerre férjhez menetele vagy házassodás ritkaság számba sem megy. A vendégszerető háznál a vig mulatságot a reggeli idő megszakította ugyan, de végét nem veté, mert még másnap sőt tovább is folytatás volt.

— **Beiratások.** A városban levő községi népiskolákban a beiratások szept. 1—10-ig tartanak; az alsófokú ipar- és kereskedelmi iskolában pedig, szeptember 1—15-ig, még pedig vasárnap 8—10 óráig, hétfőn és pénteken 5—6-ig, szerdán és szombaton 2—4-ig.

— **Az Árpád szobra.** A hozzánk beérkező kritikai bírálatok elől, melyek az épülő félben levő székhezra vonatkoznak, kitérünk, mert részben későnek, részben korainak tartjuk őket, de mulasztást követnénk el, ha nem regisztrálnánk az általános megütközést, mit az ormfalra állított „Árpád” szobor okozott. Nem tudnók megérteni, hogy Árpád szobra mit keres ott a városháza tetején, de hát nem Árpád az, hanem valaki más. Nem tudjuk ki. Nagyobb baj ennél is, hogy bár merről nézve igen komikus, hol táncoló, hol két-szarvú furesaságot ábrázol. Igaza látszik lenni tehát azoknak, kik azt mondják, hogy még idejében le kell venni, minél fogva, már csak a közvélemény megnyugtatósa végett is felhívjuk az intéző köröket, hogy ha még nem tették, szakértőkkel megnéztetni sziveskedjenek. Ha ahoz értő emberek nem találnak helyén valónak, úgy figyelembe ajánljuk lapunk egy barátjának azon véleményét, hogy oda a város címerének dombor művű szobra tétessék, vagy mint egy másik javasolja, hogy a szobor helyén semmi egyéb, mint egy zászló nyel legyen.

— **A helybeli főreáliskola** két díszesen kiállított oklevelet kapott a napokban a közoktatásügyi miniszteriumtól. Az 1893-ki országos tornaverseny elismerő oklevelei ezek, művészi kivitelben. Az oklevél tonus nyomásban a városligeti tornacsarnokot mutatja, bal oldalán tornahúsb diákokkal, kik győztes társukat vállukra emelik. A győztes főle az Erő geniusza zászlót s palmaágót tart. Az egyik oklevél a katonai rendgyakorlatokért kapott elismerés, a másik általában a főreáliskola felsőbb osztályú diákjainak mutatványaiért nyert elismerést bizonyítja. Az oklevelet b. Eötvös Loránd közoktatásügyi miniszter irta alá. Egy oklevél Chodora Károly VIII. oszt. tanuló címére is érkezett. A reáliskola ifjúsága s érdemes tornatanára méltó büszkeséggel gondolhat vissza a sikerült országos versenyre, melyben a kecskeméti diákok úgy kintuntették magukat. Buzdításul fog ez nekik szolgálni, hogy a testgyakorlás nemes ügyét még melegebben karolják fel.

— **Behr Sándor kereskedő állítólagos** amerikai párbaja felől a lapokban sokféleképen variált hírek jelentek meg, a melyekből a beigazolt tény annyi, hogy innen B. S. már régebben Budapestre ment, az amerikai párbaj folytán bekövetkező öngyilkossága hírére ő maga hozta forgalomba s e héten szerdán Budapesten tényleg fegyvert fogott önmaga ellen, de könnyű sérülésen kívül egyéb baja nincs és most Promontoron rokonainál van üdülni és a kiállott izgalmakat kipihenni. A lapokban kolportált hírek legnagyobb része levegőből kapott hamis kombináció; de tüzetes utánjárásunk szerint e sajnos ügy körülményei és okai annyira homályban is vannak, hogy ez idő szerint még minden feltevés korai s bár mely hír csak kombináció lehet. A budapesti lapok némelyike által közölt hír, mintha hitelezői elől akart volna a halálba menekülni, már azon két oknál fogva is hamis, mert a Behr család tudvalegőleg igen kedvező anyagi körülmények között van és B. S. voltaképpen csak most akar önálló üzletet nyitni.

— **Tűz a pusztán.** Sántha Gábor tanyáján aug. 24-én két kazal szalma leégett. A kár 1600 frt. Biztosítva volt.

— **Lovas (Rösler) Gyula** jóhírű vívó- és tornamesterünk már megkezdte a beiratásokat úgy a vívó mint torna- és gyermek-tanfolyamra. A gyermek-tanfolyamra 4—9 év közti leány- és fiúgyermekek irathatók be és ezek külön-külön taníttatnak. A gyermek-tanfolyam célja a gyermekek játszva edzése s így a szülők saját érdekükben jól teszik, ha gyermekeiket beiratják a tandíjak igen mérsékelték. Jelentkezni lehet naponta a kath. főgymnasium tornacsarnokában, vagy a vívómester lakásán, Katona-útea 38. sz. alatt. Felvilágosításokat ad még a vívómester fivére körösi-nagy-útea 14. sz. a. Mint utólag értesülünk, a vívómester tegnap Vácra utazott, hogy ott több olasz és magyar vívómesterrel mérkőzzék.

— **Övszer kolera ellen.** A kolera-veszély idejében mindenki tájékozassa magát a kolera lényege, eltávolításának eszközei és a hatósági szabályok felől s ezekből azon meggyőződést fogja meríteni, hogy van egy szer a kolera ellen s hogy egy bizonyos fokig, minden egyes ember, észszerű tartózkodás által önmagát védheti megbetegedés ellen.

Mindenekelőtt figyeljünk a fellépő emésztési zavarokra, székrekedésre és különösen a hasmenésre. Az egészséges emésztés mérsékelt életmód, nehezen emészthető ételek mellőzése és egyéb, az emésztésre hátrányosan ható káros befolyások, valamint gyomor, s általában minden egyéb meghűléstől való óvakodás által fenn kell tartani. Az egészséges emésztés az ismert Brady gyógyszerészféle Mária celli gyomoreszoppekkel a gyomorra folytonos és erősítő hatással vannak s annak működését kiválóan előmozdítják.

A „Mária celli gyomoreszoppek” emésztési zavaroknál és szorulásoknál mindenkor a ezelnak megfelelőnek bizonyultak s évek során át a legkedveltebb házi-szerek közé tartozik, gyorsan bekövetkezett betegségek első segélyezésére.

Kapható minden gyógyszerertárban C. Brady aláírással ellátott üvegekben, használati utasítással együtt 40 kr. és 70 kr-ért.

ÜZLET.

Kimutatás a „Kecskeméti Takarékpénztár Egyesület” 1894. augusztus havi forgalmáról.

Budapest.	
Pénztárállás 1894. júl. 31-én	7,254 frt 95 kr.
Betételek számláján	148,286 „ 73 „
Különb. díjak	295 „ 69 „
kamatok	12,497 „ 88 „
Váltók	223,067 „ 82 „
Kézizálog	1,361 „ 10 „
Jelzálog kölcsönök	6,238 „ — „
Váltó viselészámít.	87,300 „ — „
Adósk folyószámláján	69,684 „ 20 „
Hitelezők folyószámláján	84,504 „ 30 „
Értékpapír számlán	5,520 „ — „
Ingatlan jövedelem számlán	2,095 „ 77 „
Értékpapír jövedelem számláján	2,250 „ — „
	650,356 frt 39 kr.
Kiadás.	
Visszaléteztet betét és tők. kamat	179,048 frt 06 kr.
Kifizetett folyó kamatok számláján	430 „ 97 „
Kifizetett viselészám. és térített kamat	704 „ 45 „
Váltók számláján	243,805 „ 12 „
Kézizálog	1,500 „ — „
Jelzálog kölcsönök	15,145 „ — „
Ingatlanok	2,695 „ 25 „
Viselészámított váltók	71,800 „ — „
Adósk folyószámláján	72,007 „ 95 „
Igazg. t. díj, tisztv. és szolgafizetés	1,787 „ — „
Üzleti költségek számláján	233 „ 49 „
Osztalék számlán	160 „ — „
Ingatlan jövedelem számlán	35 „ 50 „
Adó számlán	1,000 „ — „
Hitelezők folyószámláján	14,427 „ 60 „
Értékpapír számlán	1,000 „ — „
Értékpapír jövedelem számláján	12 „ 50 „
Berekezés számlán	311 „ 16 „
Pénztárállás 1894. aug. 31-én	43,652 „ 40 „
	650,356 frt 39 kr.

Felolós szerkesztő: FÖRDÖS DEZSŐ.

NYILTÉR.

Henneberg G. (cs. kir. udv. selyemgyára) **Zürichben**, privátmegrendelőknek közvetlenül szállít: fekete, fehér és színes selyemszöveteket, méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig postabér és vámentesen, sima, csikos, kockázott és mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín s árnyalatban). Minták postafordulóval küldetnek. Svájcha címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Haszonbérbeadás.

Izsák községhez tartozó pusztaszajori Relle Mátyás-féle

545 holdnyi földbirtok

haszonbérbe kiadó.

A feltételek megtudhatók

Dr. Steiner Miksa

ügyvéd, zárgondnoknál.
II. t. Széchenyi-útea 14. sz.

Egy fiú

tanonc

felvétetik

Tóth László könyvnyomdájában
Kecskeméten.

Egy intelligens család
felvesz lakás és esetleg teljes ellátásra 4—5 tanulót. **Kitűnő bánásmód biztosítottik.**
Cím a kiadóhivatalban.

HIRDETMÉNY.

Lóth Istvánné Kertész
Etel körösi-út torkolatában a vasút mellett levő

nyári vendéglői helyisége

bármely órában több évre is bérbe adandó.

Értekezhetni lehet a tulajdonos nővel a helyszínen.

Igen jó

házikoszt

kapható 111 1-1

Fehér Istvánnénál

(I. tized Pestő-útcára 244. sz. Major-féle ház)

Ebed 1 óra, 3 tál étellel naponk. 12 frt.

" 1 " 2 " " " 10 frt.

Vasora külön alkú szerint.

Értekezhetni a fenti címmel.

Tirgram

A ki lakását fergektől tisztán tartani akarja, ne használjon mást, mint a sok éven ismert **Tirgram-készítményeket** és pedig: **TIRGRAM-TINKTURA** poloskák és azok petéinek gyökere kiirtására, palackokban 20, 40 és 60 kr. 1/2 liter 1 frt 30 kr., 1 literes palackkal 2 frt 50 kr. **Tirgram-por** minden fergek ellen 15—30 kr. dobozokban, úgymint 2 frt és 4 frt dobozokban. Különlegességek svábok és muszka, úgymint: molyok ellen 40 kr. és 2 frtos csomagokban. **Tirgram Excite**, méregtelen szer patkányok és egerek elpusztítására, ára dobozban 50 kr. és 1 frt. Kapható Kecskeméten: Gyenes és fiai, Bóka Zsigmond, Nyirádi László, (6-5) 112 Pataky György uraknál.

Mélyen tisztelt vevőimnek puha szobapadlók sajátkezű befényesítésére legalkalmasabb

borostyánkő-olaj-lackfesték

beszerzését megkönnyítendő, elismert kitűnő gyártmányaim egyedüli raktárát

Kecskeméten Gyenes Sándor és fiai uraknál állítottam fel, hol az árúk ugyanoly árban szerezhetők be, mint nálam. Mintalapok díjtalanul ugyanott kaphatók.

Hetzendorfi festék-, fénymáz- és kence-gyár.

O. Fritze.

Schönborn-Buchheim Ervin gróf Munkácsi és Szt.-Miklósi uradalmi forrás terméke.

Luhí Erzsébet
asztali víz.

Megbecsülhetetlen ótvágygerjesztő és az emésztést előmozdító hatása folytán. Rendkívül üdítő citrommal, gümölcsnedvvel vagy borral vegyítve, a nélkül, hogy ennek színét megváltoztatná.

Kletsinszky V. tanár, ezen vízzel következőképen nyilatkozik: „A Schönborn Buchheim gróf ő fáméltósága tulajdonát képező Luhiban Berregmezyében fekvő Luhí Erzsébet gyógyforrás vize egy rendkívül szé s av és alkalikus savanyúvíz, mely kitűnő ízrel és kiváló terapeutikus dülettkü értékekkel bír, teljesen meent a gysnek és keserűsónak még a nyomait is, mi által borral vagy gyümölcsösörpökkel való mindennapi használatra és élvezetre különösen alkalmasnak találk.

Dr. Nusler Lajos közkórházi igazgató adott véleményezésében a következőket mondja:

„Azon kollektas tulajdonosai mellett, melyekkel, mint élveztél víz bír, a „Luhí Erzsébet“ forrás még nagy jelentőségű gyógyvíz is, mely kitűnő eredménynyel használtatik következő bajokban:

Mint kitűnő perszövíz élvezeti italtul, kiváló diuretikus víz, mely a leghasználatosabb ilyen vizek között az első helyen áll, és oly vidékek számára, melyek rossz ivóvízzel bírnak, vagy oly járványok fellépése idején, melyek eredete fertőzött ivóvízre vezethető vissza, (Cholera, Typhus, Malaria) ezen vizet a természet csoda-adományának lehet nevezni.”

Luhí Erzsébet védjegy.

Szolyvai és Polenai
égyvényes savanyúvizek.

Különleges szerköszvény ellen Biztos hatású a némi szervek bántalmainál, vesé- és epeköbajoknál, valamint torok- és gégehurutnál, úgyszintén lélegzési nehézségeknél.

Dr. Boleman István a jeles báneológ a következőket mondja a szolyvai forrásról:

Tekintve a szénsav roppant mennyiségét s a nagy szikós tartalmát, melyek mellett a többi alkotórészek mindössze egészen elenyésznek, a szolyvai vizet a legkitűnőbb egyvényes vizek kell tekinteni, mely úgy díszes használatra, mint gyógyelokra kiválóan alkalmas.

A polenai vízzel ugyanezen munkában következők olvashatók: „A polenai forrás, tekintve szénsav-va- natriumtartalmát, egyike a legelőnyösebb vizeknek, melyet a kftföldiek közül egyik sem közelít meg s.”

Dr. Than Károly egyetemi vegytanár összehasonlítást tő ezen kitűnő lúgos savanyúvizek alká- sós tartalmár, főleg Polenai, Hár falva, Krondorf, Gioschhli, Parád, Cseveze, Neuenahr vizeivel a következő eredményre jutott:

A szolyvai tisztán alkalikus és csaknem vasmentes, míg a giesshlii áthajlik a földes vizekhez és kissé vastartalmú. A szolyvai tehát csaknem 3-szor koncentráltabb mint a giesshlii; ugyanannyi víz élvezete mellett az elsővel csaknem 7 annyi nátriumot és mintegy 4 annyi bicarbónát maradékok nélkül a gyomorba, míg a földesnek és a szabad szénavonak bevitt mennyisége közelítőleg egyenlő.

A szolyvai víz ennélfogva hathatósabb mint a gyógyvíz.

Szolyvai és polenai védjegy.

Főraktár Magyarország és tartományai részére: **MAUTNER és WILCZEK** gyarmatarú, festék- és déligyümölcs nagykereskedő cégénel **BUDAPEST.**

(Képviseelve **ZILZER ADOLF** úr által.)

KECSKEMÉTEN kapható:

Nyirády László és Dávid Bertalan uraknál.

Első kecskeméti dísz-temetkezési intézet.

Üzletáthelyezés miatt

sirkövek

leszállított áron adatnak el,

s a Nagy-budai útcán a volt Fischer-féle házban levő

bolthelyiségek kiadó.

Kecskeméten, 5-3

Muth testvérek.

Első kecskeméti dísz-temetkezési intézet.

Önkénytes árverés.

Néhai Major Anna özv. Halasi Sándorné asszony hagyatékához tartozó az I. tizedben, kis-vásári-útea 110. szám alatti

ház,

a Csalyányosi dűlőben levő és az Urihegyben levő

szőlőbirtokok,

az Árkösök közös egyetértésével, az 1894. évi szeptember hó 9-ik napján, délelőtt 10 órakor alulirt ügyvéd irodájában (III. tized 201. sz.)

önkénytes árverésen

eladatnak; melyre a venni szándékozók azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy mindegyik birtok árveréséhez bánatpénz lesz szükséges.

Kecskemét, 1894. aug. 16.

Szabó Márton.

Főraktár: Budapest, 1894. augusztus 1-től saját házában VI., Váci-körút 57^a sz.

KÜHN EDE

gazdasági gépgyár Mosonban, (alakult 1856-ban)

ajánlja általánosan kedvelt, egyszerűségében felülmulhatlan s több mint 14.000 példányban elterjedt

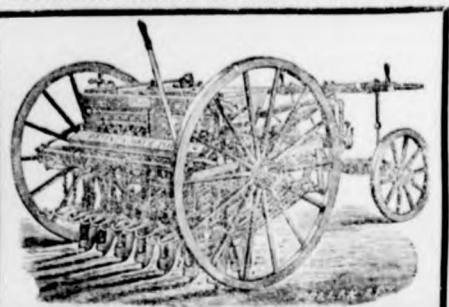
HUNGARIA DRILL és JUBILEUM DRILL

szorvetőgépeit leszállított áron.

Hegyes, hullámos területre „MOSONI DRILL“ legújabb, legegyszerűbb szorvetőt.

Sack-fele ekek, ket és többvasú ekek. Laacke-fele szántóföldboronák 12-féle nagyságban.

Laacke-fele kedvelt rétboronák. Rostár. Konkolyozók. Kitűnő szelelő magtar-rosta (33 frt), meglepő

munkaképesség. **VENTZKY-féle FÜLLESZTŐK.**

Szecska- és repavagok stb.

Árjegyzékek bérmentve.

Főraktár: **BUDAPEST, 1894.** augusztus 1-től saját ház VI., Váci-körút 57^a

Szagtalan és nyomban száradó

10 m-re 1 kgr. 1 frt 50 kr. Minden festéket beföd.

Christoph Ferenc SZOBAPALLÓ-FÉNYLAKK

Lehetővé teszi, hogy a szobák a mázolás alatt használatosnak, mivel a kell-mellett szagtalan és lassú, ragadós száradás, mely az aljfestéknek és az olajtaknak sajátja, elkerülte. Emellett a használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárggyal feltörülhető, anélkül, hogy olvasztóné fényét. Meg kell különböztetni:

színezett szobapalló-fénymáz, sargasbarnát és mahagonbarnát, mely akár csak az olaj festék fedi be a pallót s egyuttal fényt is ad. Esztí egyaránt alkalmazható régi vagy új pallóra Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolat stb; van azután

tiszta fénymáz (színezetlen) új pallókra és parketre, mely csupan fényt ad. Különösen parketre s olajfestékekkel már beázott egészen új pallókra való. Csak fényt ad, onnélfogva nem fedi el a famaszát. Postacsomag, körülbelül 35 négyzet mtr. (két középnyagú szobára való) 5 frt. 90 kr., vagy 9¹/₂ márká. A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktarak vannak, ide k / idendők. Miatamásolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a csegre s a gyári jegyre, mivel ezt a több mint 1850 éve létező gyártmányt sokféle utánozóknak és hamisítók, s sokkal rosszabb, s gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Christoph Ferenc, A valódi szobapalló-fénylakk feltalálója és egyedüli gyártója, **Prága, K. Berlin.**

Budapesten: Weninger M. és Neruda Nándor, Kecskeméten Nyirády László, Bécsben Voigt József és Týra uraknál (a fekete kutyájhoz.)